

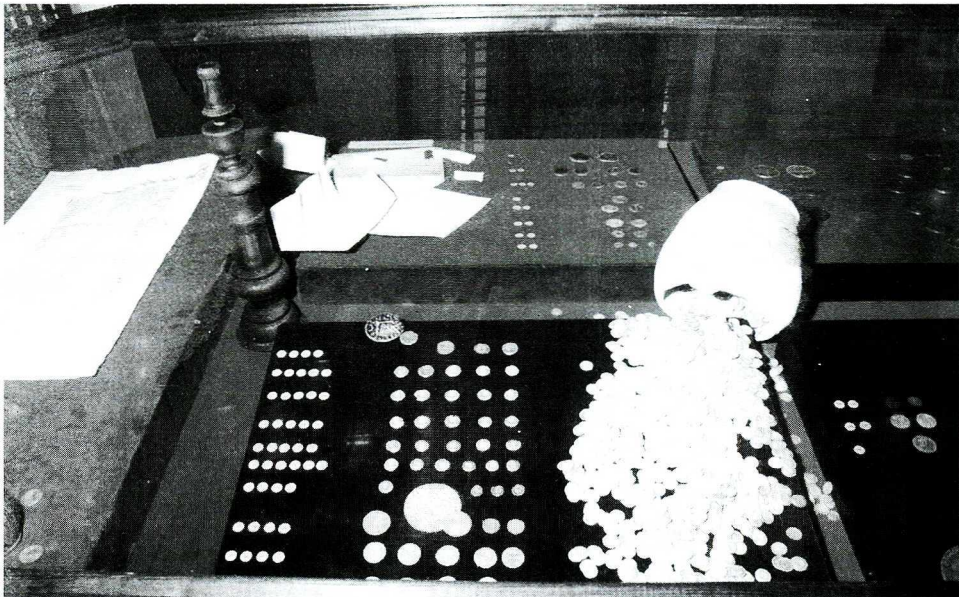
**„Mennice i monety toruńskie
1233/1238–1765”
— stała wystawa numizmatyczna
w Muzeum Okręgowym w Toruniu**

Pod takim tytułem od połowy maja 2001 r. na Sali Wagi toruńskiego Ratusza Staromiejskiego prezentowana jest wystawa obrazująca dzieje tutejszej mennicy. Datę początkową — w ramach, w jakich ją ujęto — wyznaczają: dokument lokacyjny dla Torunia i pierwsza wzmianka o denarach pochodzących z tutejszego warsztatu oraz najstarsze denary krzyżackie, kończą natomiast ostatnie emisje pieniądza miejskiego i postanowienie króla S. A. Ponia-

towskiego z 16 lutego 1766 r. o wprowadzeniu nowej stopy menniczej i zakazie bicia monet w mieście.

Niewielka powierzchnia sali i jej architektura narzuciły niejako sposób realizacji ekspozycji. Numizmaty wyeksponowano w jednej, dużej gablocie umieszczonej pośrodku sali; źródła rękopiśmienne i materiał ilustracyjny w niszach ściennych. Dla czytelności w trakcie zwiedzania wystawy zharmonizowano kolorystycznie poszczególne segmenty gabloty z planszami umieszczonymi w niszach.

Numizmaty podzielone zostały na cztery segmenty ilustrujące okres mennictwa krzyżackiego, Stanów Prus Królewskich i mennicy

Ryc. 1. Fragment ekspozycji w Muzeum Okręgowym w Toruniu. Fot. B. Swobodzińska

miejskiej 1457–1526 (łącznie), mennicy królewskiej 1528–1535 i ponownie miejskiej 1630–1765. Ogółem wystawiono 121 monet ze zbiorów własnych i 19 kopii — wśród których zabrakło niestety dukata z 1531 r. — prezentujące podstawowe nominały, jakie wybito w tutejszych warsztatach. Towarzyszą im: faksymile przywileju menniczego z 1457 r., próbki srebrnej blachy przeznaczonej do bicia szelągów i groszy wraz z protokołem komisji z 6 marca 1529 r., tłoki mennicze ortów, talarów, dukatów i dwudukatów toruńskich Jana Kazimierza oraz dukata z 1702 r.

Na planszach umieszczonych w niszach, którym towarzyszy krótki komentarz, przedstawiono mapy z zasięgiem obiegu monet toruńskich oraz niewielką, ale charakterystyczną dla poszczególnych okresów część materiałów rękopiśmiennych z zasobów Archiwum Państwowego w Toruniu (oczywiście w kserokopiach).

W wybranym zestawie znalazły się m.in. dla okresu krzyżackiego: odnowiony przywilej chełmiński z 1251 r., fragment najstarszej księgi czynszów i dokument donacyjny (oba odnoszące się do mincerza Menico — 1317, 1320), zapiska o położeniu mennicy w 1415 oraz listy wielkich mistrzów Zakonu skierowane do Rady Miasta Torunia, np. w sprawie wypłaty dla mincmistrza Mikołaja Geilsdorf (1436), czy też zapewnienia bezpieczeństwa Janowi von Lichtenstein (1453).

Okres polski obrazują m.in. poświadczenia: G. Hitfelda i J. Lucke z 1454 r. o przyjęciu srebra do przetopu, wypłaty jakiej dla pisarza miejskiego dokonali panowie mennicy A. Weigl i T. Allen (1462), sprzedaży przez mincerza Henninga w latach 1491–1493 swoich budynków położonych przy mennicy, fragmenty rachunków prowadzonych przez nią w latach 1462–1519 czy też urywek rękopisu jednej z wcześniejszych rozpraw M. Kopernika „Tractatus de monetis” z 1519 r.

Okres ponownego — po prawie stuletniej przerwie — funkcjonowania mennicy miejskiej wzbogacono listem J. Jakobsona o udzielenie pomocy H. Lieben alias Lippen przy skupie srebra (1628), którego to inicjały widzimy później na talarach i dukatach z 1630 r. Ich bicie dokumentuje natomiast odpowiedni fragment „Wspomnień” burmistrza H. Strobanda (1599–1657) opisujący uroczyste obchody

pierwszej rocznicy odparcia ataku Szwedów na miasto 16 II 1629 r. Całość zamyka korespondencja S. L. Gereta (1730–1797), rezydenta miasta na dworze królewskim, informująca o decyzji założenia w Warszawie centralnej mennicy (1765) oraz list Stanisława Augusta z 16 II 1766 r. (czyżby złośliwie), w którym powiadamia się Radę Miasta o wprowadzeniu nowej stopy menniczej i zakazie bicia monet w mieście.

Wystawie towarzyszy publikacja zawierająca katalog prezentowanych monet oraz krótki, popularny esej przedstawiający dzieje mennicy.

Adam Musiałowski

Wystawa Gabinetu Numizmatycznego Zamku Królewskiego w Warszawie w Muzeum w Ciechanowcu

W okresie od 5.07 do 15.09.2001, w ramach współpracy Zamku Królewskiego w Warszawie z Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka, swoje zbiory prezentował w Ciechanowcu Gabinet Numizmatyczny Zamku. Ekspozycja wypełniła 2 sale wystawowe ciechanowieckiego muzeum. Tematycznie obiekty zgrupowano w 4 głównych działach. W dwóch pierwszych grupach do eksponatów zamkowych dołączono kilka medali ze zbiorów Muzeum w Ciechanowcu.

Dział pierwszy poświęcono osobie Prymasa Tysiąclecia, księdzu Stefanowi Wyszyńskiemu, urodzonemu w pobliskiej Zuzeli. Dodatkowym powodem uczczenia tej wybitnej postaci z najnowszej historii Polski była — przypadająca w 2001 r. — setna rocznica urodzin Prymasa. W gablocie znalazły się, obok obiektów starszych, również 2 medale wykonane z okazji Jubileuszu.

Dział drugi poświęcono osobie księdza Krzysztofa Kluka, patrona ciechanowieckiego muzeum. Ów XVIII-wieczny przyrodnik nagrodzony został przez króla Stanisława Augusta medalem MERENTIBUS, którego złożoną kopię można było oglądać w tej gablocie.

Kolejnych 6 gablot (trzeci dział) wypełniły obiekty z kolekcji prof. Andrzeja Ciechanowieckiego, wchodzące w skład Fundacji Zbiorów im. Ciechanowieckich. Staraliśmy się ukazać ogromną różnorodność tego zbioru.

Można tu więc było zobaczyć ordery i dystynktoria (Order Orła Białego, dystynktoria kanoników kapituły łucko-żytomierskiej i kapituły katedralnej w Janowie Podlaskim) oraz medaliony z portretami sławnych Polaków (np. Kościuszko, Niemcewicz, Leleweł) czy świętych (Piotra i Pawła, św. Stanisława Kostki z Dzieciątkiem). Znalazło się tu również kilkadziesiąt złożonych plaket i medali, reprezentujących dzieła europejskiej i światowej sztuki medalierskiej od XVI do XX w. Dominowała tematyka religijna i historyczna dotycząca ważnych wydarzeń z dziejów prawie wszystkich państw Europy.

W drugiej sali, w 9 gablotach (dział czwarty) zaprezentowano współczesne medale polskie o tematyce kulturalno-historycznej. Pierwsza gabłota dotyczyła polskiego ruchu numizmatycznego (postacie uczonych, kolekcjonerów, instytucji ściśle związanych z pieniądzem, np. Mennicy Warszawskiej czy Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych). W kolejnej gablocie wystawiono medale Polsko-Amerykańskiego Towarzystwa Numizmatycznego (Polish-American Numismatic Association) upamiętniające wydarzenia z historii obu narodów (Rocznica Odsieczy Wiedeńskiej, Konstytucji 3 Maja czy też 200-lecie USA w 1976 r.). Trzecia gabłota zgromadziła medale dotyczące instytucji kulturalnych czy jubileuszy, a czwarta medale odnoszące się do Podlasia i północno-wschodniej Polski. Ostatnie 5 gablot poświęcono historii Polski — poczet władców, najważniejsze wydarzenia z naszych dziejów i sławni Polacy.

Jako uzupełnienie prezentowanej kolekcji numizmatycznej posłużyły: w sali pierwszej XVIII-wieczna francuska tapiseria z motywem roślinnym i XIX-wieczne grafiki o tematyce patriotycznej ze zbiorów Muzeum w Ciechanowcu, w drugiej sali (polskie medale współczesne) — plakaty i kalendarze o tematyce numizmatycznej z kolekcji Tomasza Bylickiego.

Katalog wystawy opracowały pp. Marta Męclewska i Anna Szczecina-Berkan.

Wystawa cieszyła się sporym zainteresowaniem, zwiedziło ją ok. 20 tys. osób. Anonsowana była w prasie lokalnej, m.in. w Słowie Parafialnym (pismo dekanatu ciechanowieckiego) w nr 14 (46) z 22.07.2001 r.

Marcin Grzymkowski

Nowa ekspozycja numizmatyczna w Lublinie

W dniu 28 września 2001 r. została otwarta w Muzeum Lubelskim w Lublinie stała wystawa numizmatyczna „Monety i medale na ziemiach polskich X–XX w.” w nowej formie. Jak wskazuje tytuł, wystawa ma prezentować zarówno historię obiegu monet od momentu powstania państwa polskiego aż do 1989 r., jak też dzieje medalierstwa w Polsce. Ze względów konserwatorskich banknoty nie są na niej pokazywane.

Starano się o możliwie najbardziej reprezentatywny dla przyjętego założenia dobór zażytków, w oparciu przede wszystkim o oryginały znajdujące się w zbiorach Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Lubelskiego. Zdecydowano się na pokazanie kopii, nielicznych zresztą, tylko w przypadkach monet i medali rzadkich, a istotnych dla historii numizmatyki polskiej. Kopie monet wykonała p. dr Elżbieta Nosek na podstawie oryginałów znajdujących się w posiadaniu Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie. Na eksponowanych 688 monet kopii jest 17. Prezentowane są głównie emisje władców polskich, uzupełniane tylko tymi monetami obcymi, które były powszechne w obiegu na ziemiach polskich, zwłaszcza w średniowieczu. Z monet porzbiorowych wyeksponowano tylko wydawane na stopę polską.

W odniesieniu do medali wszystkie ukazane eksponaty pochodzą z własnych zbiorów Muzeum. Przez kopie, głównie XIX-wieczne kopie kolekcjonerskie, reprezentowane są medale najstarsze. Uwzględniono też tutaj drobok Lublina i Lubelszczyzny w tej gałęzi plastyki z okresu ostatnich 50 lat.

Wystawa znajduje się w południowym skrzydle Zamku lubelskiego, na parterze, w ciągu komunikacyjnym, na korytarzu prowadzącym do sali wystaw czasowych. Składa się jakby z dwóch części rozmieszczonych na dwóch przeciwległych ścianach. Ten układ podyktowany został względami konserwatorskimi.

Część główna zawiera 18 gablot z wewnętrznym oświetleniem. W siedmiu wiszących eksponowane są monety w układzie chronologicznym. Trzy pierwsze zawierają zażytki od okresu powstania państwa polskiego aż do rozbiorów. W następnej, specjalnie do tego skonstruowanej, prezentowane są dwa skar-

by. Jeden z nich to fragment większego skarbu XI-wiecznych krzyżówek, najprawdopodobniej znalezionej w Lublinie w 1928 r. Został on przekazany Muzeum w depozyt przez p. prof. Edwarda Soczewińskiego we wrześniu 2001 r. Drugi, z Józefowa (Lubelszczyzna), przede wszystkim obcych talarów z XVI-XVIII w., stanowi własność Muzeum. Trzy ostatnie gabloty z monetami prezentują mennictwo okresu porozbiorowego, II Rzeczypospolitej oraz lat 1944–1989. W obrębie gablot układ jest nominalowy, od największego do najmniejszego wówczas obiegającego. Starano się, tam gdzie to było możliwe, pokazywać awers i rewers monety.

Medale prezentowane są w 11 gablotach: 8 wiszących i 3 stołowych. Gabloty stołowe umieszczone są we wnękach, nad nimi znajdują się medaliony i plakiety. Układ eksponatów również jest chronologiczny, z wyjątkiem dwóch gablot. Jednej stołowej, w której prezentowane są medale tzw. „autorskie” bądź artystyczne, i drugiej wiszącej z medalami z terenu Lubelszczyzny. Łącznie ukazanych jest 446 medali, 8 medalionów i 2 plakiety. Z demonstrowania awersu i rewersu medali najczęściej trzeba było zrezygnować.

Na drugą część wystawy składa się 18 tablic. Na dziewięciu planszach umieszczony jest tekst: na sześciu zarys dziejów obiegu monet i historii medalierstwa w Polsce w wersji polskiej i angielskiej, na trzech informacje dotyczące siły nabywczej pieniądza (płace i ceny, przede wszystkim w Lublinie). Na czterech tablicach znajdują się ilustracje obrazujące rozwój technik mennicznych, od późnośredniowiecznego warsztatu zaczynając, na XIX-wiecznej maszynie menniczej kończąc. Na czterech planszach znajdują się mapy. Jedna obrazuje rozmieszczenie mennic na ziemiach polskich w XV–XVIII w., trzy ilustrują znaleziska skarbów monet z Lubelszczyzny w różnych okresach.

Wystawa jest zabezpieczona tak mechanicznie (kraty w oknach), jak i przez systemy elektroniczne. Pozwoliło to na zaprezentowanie najcenniejszych eksponatów ze zbiorów Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Lubelskiego.

Prace nad przygotowaniem wystawy w jej obecnym kształcie trwały od 1998 r. Autorkami scenariusza są: w części odnoszącej się do

monet — Małgorzata Koperwas i Jolanta Ścibior, w części odnoszącej się do medali — Małgorzata Koperwas. Przez autorki scenariusza przygotowany też został krótki informator — przewodnik do wystawy. Stronę plastyczną opracował Józef Wójcik — plastyk Muzeum. Zakupienie nowoczesnego sprzętu wystawieniowego możliwe było dzięki pomocy finansowej udzielonej przez Polsko-Szwajcarską Komisję Środków Złotowych. Dofinansowanie zostało uzyskane w wyniku starań dyrektora Muzeum Lubelskiego — Zygmunta Nasalskiego.

Stała wystawa numizmatyczna „Monety i medale na ziemiach polskich X–XX w.” została wyróżniona w konkursie na wydarzenia muzealne za rok 2001, organizowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Małgorzata Koperwas

**„Pieniądz na ziemiach polskich”
nowa stała wystawa numizmatyczna
w Muzeum Archeologicznym
i Etnograficznym w Łodzi**

Dnia 19 października 2001 r. otwarto w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi nową stałą wystawę numizmatyczną — *Pieniądz na ziemiach polskich*. Na wystawie pokazano pieniądz od starożytności po czasy współczesne. Znalazły się tu również przedmioty związane z jego przechowywaniem, np. naczynia gliniane, z jego używaniem, np. wagi do monet, jak również przedmioty pełniące jedynie funkcje płatnicze, np. karty kredytowe. Łącznie wystawiono blisko 2000 obiektów, prawie wyłącznie oryginały. Żeby przybliżyć zwiedzającym czasy, których dotyczy wystawa, ekspozycję umieszczono w 4 salach mających stworzyć nastrój epoki. Pierwsza imituje atrium willi rzymskiej, z kolumną wspierającą dach, kapliczką domową i niebem. Druga to kamienna sala romańskiego zamku wyposażona w skrzynię z odzieżą i pieniądzem średniowiecznym z XI w., z półką z glinianymi naczyniami i łuczywem przy ścianach. Stoi też pień ze stemplami do bicia monet. Po wejściu do trzeciej znajdujemy się w XIX-wiecznym kantorze wymiany, o ścianach wyłożonych boazerią i tkaniną. W końcu pomieszczenia zastajemy biurko właściciela i wszystkie potrzebne mu przedmioty: wagę, liczydło, księgę rachunkową, książki,

Ryc. 2. Wystawa numizmatyczna w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi.
Fot. W. Pohorecki

przybory piśmienne. Obok sejf. Całość oświetla żyrandol. Wchodząc do czwartej sali, znajdujemy się we współczesnym banku. Meble są współczesne, proste, jasne, a najważniejszą część stanowią okienka kasowe.

W tych wnętrzach zaprezentowano zabytki. Gabloty są pionowe, oświetlone, a zabytki pokazano nie na płaskim tle, lecz zaburzoną powierzchnią przez trójwymiarowo upięty aksamit. Nie ułożono też ich, jak zwykle, w rzędach, lecz w nieregularnych grupach. Pozwala to uniknąć szybkiego znużenia zwiedzającego. Poszczególne epoki odpowiadają różnym kolorom tła gablot, skomponowanego z nastrojem sali. Dla starożytności jest to brąz, dla średniowiecza granat, w nowożytności zieleń, we współczesności kolor niebieski. Pieniądz starożytny wystawiono w 6 gablotach. W dwóch pierwszych zaprezentowano monety greckie, w trzeciej rzymskie, czwarta zawiera importy z terenu cesarstwa, w tym pojedyncze znaleziska monet, w piątej pomieszczono skarby denarów rzymskich z II/III w., w ostatniej skarb brązów rzymskich z IV/V w.

Pieniądz średniowieczny pokazano w sześciu gablotach mających formę romańskich okien zwieńczonych tympanonami ze scenami ze średniowiecznych obrazów, nawiązującymi do tematu wystawy. Pierwsza gablota zawiera monety bizantyjskie z V/VI–X w. W następnej prezentujemy srebrne dirhemy arabskie z VIII–X w. i żelazną grzywnę siekieropodobną używaną na terenie państwa Wiślan. W trzeciej umieściliśmy pieniądz europejski obiegający na ziemiach polskich u schyłku X i w XI w. Wystawiamy tam również monety polskie z tego czasu, a także ozdoby i placki pochodzące ze skarbu z Leżnicy Małej. W następnej gablocie znajdują się monety polskie i obce z XII–XIII w., którym towarzyszy srebrna grzywna litewska. Gablota szósta zawiera monety późnośredniowieczne i XV–wieczny skarb z Płesów, m.in. z florenami węgierskimi.

Pieniądz nowożytny z XVI po XIX w. umieszczono w 8 gablotach. Siedem z nich otaczają ramy, mają one imitować obrazy. Pierwsza zawiera monety ze schyłku panowania Jagiellonów. Dwie następne pokazują pieniądz

obiegający w Polsce szlacheckiej — w okresie królów elekcyjnych. Jedną eksponuje pieniądź okresu, w którym Polska była jeszcze potęgą, od schyłku XVI stulecia po panowanie Władysława IV, w drugiej znajdujemy pieniądź dramatycznego okresu Rzeczypospolitej — od panowania Jana Kazimierza, czasu bicia boratynek i tymfów, po koniec czasów saskich, okresu zastoju także pieniężnego. Czwarta gablota obejmuje pieniądź schyłku I Rzeczypospolitej — panowania Stanisława Augusta, kiedy to reformy, również monetarne, przysły za późno, początki pieniądza zaborczego i monety czasu nadziei — Księstwa Warszawskiego. Piąta gablota tej części wystawy pokazuje monety zaborcze bite po Kongresie Wiedeńskim, mennictwo zdominowane przez pieniądź Królestwa Polskiego, obok którego zestawiliśmy emisje Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa.

W dwóch dalszych gablotach w tej sali pokazaliśmy pieniądź papierowy. Pierwsze emisje powstałe podczas Powstania Kościuszkowskiego, bilety Księstwa Warszawskiego, a dalej pieniądź obiegający podczas zaborów — bilety Banku Polskiego w walucie rublowej czy złotych Powstania Listopadowego, także pieniądź państwowy zaborców obiegający również na ziemiach polskich — guldeny austriackie, ruble rosyjskie i marki pruskie, a potem niemieckie. Jedną z gablot zainscenizowana została na sejf. Znajdują się w niej przedmioty, m.in. monety, odkryte w zapomnianym sejfie znajdującym się w łódzkim Archiwum Państwowym, dawnym łódzkim ratuszu.

Ostatnia sala to wnętrze współczesnego banku. Cztery pierwsze gabloty znajdują się w okienkach kasowych, ostatnia w oszklonej szafie. W pierwszej gablocie wystawiliśmy pieniądź obiegający na początku XX w., u progu niepodległości. Są tam emisje wojenne zaborców, pieniądź zastępczy, seria pięknych biletów tzw. Królestwa Polskiego, projektowanego przez zaborców niemieckiego i austro-węgierskiego kadłubowego, zależnego państwa polskiego. Druga gablota zawiera pieniądź II Rzeczypospolitej, walutę markową z jej pierwszych lat i złotową wprowadzoną w wyniku reformy Grabskiego. W trzeciej wystawiliśmy emisje II wojny światowej — przygotowane na wypadek wojny w latach trzydziestych, emisje Generalnego Gubernatorstwa, banknoty nie-

mieckie wprowadzone na terenach włączonych do Rzeszy, emisje dla Wehrmachtu, obozów jenieckich i pieniądź wyprodukowany przez samych jeńców, a wreszcie emisje radzieckie wprowadzone na zajętych przez ZSRR terenach. W czwartej gablocie pokazujemy pieniądź getta łódzkiego, specyficzny, gdyż nazywany kwitami, a mający charakter normalnych emisji pieniężnych, których celem był drenaż finansowy mieszkańców getta. Następna gablota zawiera pieniądź wyłącznie papierowy, wprowadzony po wyparciu okupantów niemieckich, drukowany pierwotnie w Moskwie i obiegający aż po wymianę pieniędzy z 1950 r. W ostatniej gablocie wystawiliśmy pieniądź PRL i III RP, w niedużym stopniu uwzględniając emisje pamiątkowe. Pokazaliśmy tu także dolarowe bony towarowe z czasów PRL i stopniowo wypierające pieniądź karty kredytowe.

Wystawie towarzyszy folder informujący w telegraficznym skrócie o dziejach pieniądza na ziemiach polskich. Wystawę przygotowali pracownicy działu numizmatycznego muzeum — Mariusz Mielczarek (część starożytna), Jerzy Piniński (średniowieczna) i Ewa Hanc-Maikowa (nowożytna i najnowsza), a twórczynią atrakcyjnej koncepcji plastycznej jest Beata Wawrzecka.

Wystawa zdobyła 2. nagrodę w kategorii wystaw archeologicznych w konkursie Ministerstwa Kultury i Sztuki „Sybilla 2001”.

Jerzy Piniński

Jubileusz Profesora Stanisława Suchodolskiego

Dnia 12 kwietnia 2002 roku w Warszawie odbyło się spotkanie numizmatyków, archeologów i historyków. Okazją był opóźniony już o rok jubileusz 65-lecia urodzin Profesora Stanisława Suchodolskiego, niekwestionowanego lidera polskiej numizmatyki, przewodniczącego Polskiej Komisji Numizmatycznej, redaktora „Wiadomości Numizmatycznych”, wiceprezidenta Międzynarodowej Komisji Numizmatycznej, laureata prestiżowego medalu Archera M. Huntingtona.

Uroczystość odbyła się w siedzibie Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, rodzimej instytucji Jubilata. Prowadził ją prof. Romuald Schild, dyrektor IAiE PAN. Po jego krótkim

Ryc. 3. Prof. R. Kiersnowski (z prawej) odczytuje laudację poświęconą jubilatowi (z lewej).
Fot. M. Gmur

wstępie głos zabrał nestor numizmatyków polskich, prof. Ryszard Kiersnowski. W swej mowie przedstawił ogrom zasług Jubilata, podkreślając, że w tym co powiedział, nie ma ani krztyny przesady.

Następnie życzenia i gratulacje składali przedstawiciele instytucji i środowisk, z którymi Profesor Suchodolski jest związany: prof. Janusz Kruk — od Rady Naukowej Instytutu Archeologii i Etnologii PAN, od Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego — prof. Jerzy Okulicz-Kozaryn, od dwóch już pokoleń uczniów i wychowanków Profesora — Dobrochna Gorlińska i Mateusz Bogucki, a także w imieniu Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego jego prezes — Aleksander Kuźmin.

Następnie przyszedł czas na osobiste życzenia od licznie zebranych gości.

Prócz wielu serdecznych słów i kwiatów, Jubilat otrzymał również wspaniały prezent w postaci książki pamiątkowej, wręczonej przez głównego redaktora tego przedsięwzięcia, doc. Borysa Paszkiewicza. Pięknie wydana „Moneta mediaevalis”, zawiera artykuły numizmatyków, historyków i archeologów z całego świata. Jak podkreślił redaktor, nie sposób było pomie-

ścić w niej wszystkich materiałów, które napłynęły do Komitetu Redakcyjnego. Grono to zdecydowało się zatem na umieszczenie w księdze artykułów w symbolicznej liczbie 48, nawiązującej do ilości groszy bitych z grzywny krakowskiej.

Prócz książki Profesor otrzymał — od swych uczniów — mały prezent numizmatyczny w postaci medalu, wzorowanego na ukochanych przez Jubilata monetach Bolesława Chrobrego. W załączonej laurce zaleca się stosowanie dlań nazwy „denara Staszkowego”.

Potem głos zabrał Jubilat. Tak liczne zebranie bliskich Mu osób pobudziło do kilku wspomnieniowych refleksji. Zgromadzeni usłyszeli o początkach zainteresowań numizmatyką, historią i archeologią, mistrzach (rozdzielonych na 4 grupy: dawnych i współczesnych, formalnych i nieformalnych), o drodze naukowej i zawodowej — instytucjach, współpracownikach, przyjaciółach. Jubilat wyznał, iż jako pierwsza dyscyplina naukowa w Jego życiu pojawiła się numizmatyka, gdy jako 9-letni chłopiec znalazł w ruinach swego domu kilka monet kopiejkowych.

M. Grzymkowski

SPROSTOWANIE

Po opublikowaniu artykułu Arkadiusza Tabaki, *Wczesnośredniowieczny skarb monet z Ogorzelczyna, pow. Turek*, WN XLV, 2001, z. 1, s. 177–197, redakcja otrzymała od dra Petera Ilischa z Münster sprostowanie dotyczące określenia niektórych monet niemieckich.

Nr 2, Wormacja, Dbg 845, typ zimmobilizowany, czasy Konrada II (1024–1039), por. I. Leimus, *Einige Bemerkungen zu den Wormser Denaren von Typ Dannenberg 845*, [w:] B. Kluge [red.], *Fernhandel und Geldwirtschaft. Beiträge zum deutschen Münzwesen in sächsischer und salischer Zeit. Ergebnisse des Dannenberg-Kolloquiums 1990*, Sigmaringen 1993, s. 119–123.

Nr 3, Otto i Adelajda

Nr 4, jw., typ Hatz III lub IV

Nr 5, Kolonia, Otto III (983–1002) lub Henryk II (1002–1024), typ Hävernick 34/137

Nr 6, Dolna Saksonia, typ Dbg 1784, por. P. Ilisch, *Anmerkungen zu Nachahmungen des kölnisch-ottonischen Münztyps*, *Hamburger Beiträge zur Num.* 36/38, 1982/84 [1993], s. 135–139.

Nr 7, Otto i Adelajda, typ Hatz V 2 g6